

Konferencijos

APIE KŪNĄ IR TECHNOLOGIJAS TECHNIKOS UNIVERSITETE

Tomas Kačerauskas

Vilniaus Gedimino technikos universiteto
Humanitarinio instituto
Filosofijos ir politologijos katedra
El. paštas: tomas@hi.vgtu.lt

Straipsnyje apžvelgiama 2007 m. konferencija Kūnas ir technologijos. Keliami klausimai apie filosofijos vaidmenį visuomenėje apskritai ir universitetuose konkrečiai. Teigiama, kad tarpdalykiškumas negali ir neturi tapti dingstimi nuleisti aukštai pakeltą filosofijos profesinių reikalavimų kartelę. Svarstomi pasitraukimo iš filosofijos tiek į platesnę (į vadinamuosius socialinius mokslus), tiek į siauresnę erdvę (į komparatyvistiką, dekonstrukciją, analitiką) motyvai. Klausinama, ar šis pasitraukimas neslepia susilpnėjusios filosofinės atsakomybės. Iškeliama tokie mokslškumo kriterijai kaip paprastumas ir išraiškos priemonių taupumas. Teigiama, kad mokslo konferencijos sutelkia Lietuvos filosofus, versdamos juos susirūpinti tiek savo bendruomeniškumo puoselėjimu, tiek filosofijos padėtimi universitetuose ir institutuose. Svarstoma, koks technikos universiteto vaidmuo skleidžiant filosofijos idėjas.

Pagrindiniai žodžiai: kūnas, technika, filosofų bendruomenė.

2007 metais Lietuvos filosofų draugijos (LFD) konferencijas lydėjo dviprasmybė. 2006 metais LFD konferencijos *Demokratija ir prievarta* (žr. Kačerauskas 2006) iniciatoriai sutarė dėl kitos konferencijos gairių ir vietos¹, tačiau laiku nesuderinus šių detalių su LFD vadovybe teko atsisakyti oficialios LFD globos. Konferenciją *Kūnas ir technologijos* (2007 m. gegužės 4–5 d.) mielai sutiko globoti neseniai įsikūrusi Lietuvos fenomenologų asociacija

(su D. Jonkumi priešakyje), gavusi krikštą Vytauto Didžiojo universitete (VDU) surengtoje konferencijoje, skirtoje E. Husserlio *Kartezijietiškomis meditacijoms*². Konferencija nebūtų įvykusi be Vilniaus universiteto (VU) bei Kultūros, filosofijos ir meno instituto (KFMI) entuziastų A. Jokubaičio, N. Mileriaus, A. Žukauskaitės, V. Rubavičiaus, B. Nikiforovos, A. Juzefovič palaikymo. Nuolatiniai LFD dalyviai G. Mažeikis (Šiaulių universitetas – ŠU)

¹ Dėl laiko kilo mažiausiai ginčų. LFD konferencijos tradiciškai vyksta pirmąjį gegužės savaitgalį.

² Kaip ši knyga, versta T. Sodikos, skynėsi kelią į Lietuvą – atskira tema.

ir A. Gedutis (Klaipėdos universitetas – KU) ir šį kartą neliko nuošaly. Į konferenciją sklandžiai įsiliejo ir atokiau nuo filosofų renginių besilaikantys literatūrologė G. Šmitienė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas – LLTI), sociologas (istorikas) A. Tereškinas (VDU), psichologė L. Monginaitė (VGTU). Konferenciją savo dalyvavimu pagerbė tokie Lietuvos filosofijos šviesuliai kaip J. Baranova (Vilniaus pedagoginis universitetas – VPU), R. Šerpytytė³ (VU), T. Sodeika (Kauno technologijos universitetas – KTU). Be to, konferencijai tarptautinį atspalvį suteikė dažna Lietuvos viešnia žurnalo *Topos*⁴ leidėja ir Europos humanitarinio universiteto (EHU⁵) siela T. Ščicova. Jos pastangomis paskutinė sekcija vyko rusų kalba, kurios mokėjimas mums pelno ypatingą pagarbą Vakarų filosofų akyse. Taigi konferencija *de facto* tapo Lietuvos filosofų židiniu, kurį entuziastingai kurstė aktyviausi filosofai iš įvairių universitetų ir institutų.

Kokia kita disciplina sieja tokias skirtingas mokslo įstaigas? Ar filosofija nėra kaip tik tai, kas aukštosioms mokykloms užtarnauja universiteto statusą? Šie klausimai, kaip ir susirūpinimas filosofijos prestižu tiek apskritai visuomenėje, tiek konkrečiai universitete, neduoda ramybės per kiekvieną filosofų konferenciją. Ši konferencija, įvykusi atkovojančiame filosofijos gerą vardą Vilniaus Gedimino technikos universitete (VGTU), – ne išimtis. Visaverčiai diskurso *Kūnas ir technologijos* dalyviai – jauni ir veržlūs filosofijos technikos universitete vėliavnešiai J. Černe-

vičiūtė, M. Briedis, J. Lavrinec, N. Vasiliauskaitė.

Sakoma, kad pirmasis pranešimas – atsakingiausias, todėl sunkiausias. Turint omeny, kad jis dažniausiai skaitomas pustuštei salei⁶, kurios reakcija lieka mįslė, tai – nelengva užduotis. Konferencijoje ši sunki užduotis teko šeiminių (VGTU) atstovei L. Monginaitei, kuri skaitė pranešimą *Kūno vieta daugiamatėje žmogaus sąrangoje*. Autorė savo tezę, kad žmogus – vientisa trijų sandų (kūno, dvasios, proto) sistema, grindė ne vien filosofijos šaltiniais ir ne vien Vakarų mąstymo tradicija. Būtent tai ir sukėlė diskusijų, todėl pranešimas savo įaudrinamąjį vaidmenį atliko. Ta proga buvo prisimintas ir A. Andrijauskas, septynmyliais batais žingsniuojantis tarp Vakarų ir Rytų tradicijų.

A. Tereškinas (VDU) po pirmojo pranešimo atrodė kiek sutrikęs. Tai galima paaiškinti tuo, kad jis prie filosofinės temos artinosi iš kitos nei pirmojo pranešimo autorė perspektyvos. A. Tereškinas savo gausiai vaizdais iliustruotame pranešime (*Ne)atpažinti kūnai: moterys posovietiniuose pažinčių skelbimuose* analizavo vaizdines strategijas, kurias savo internetiniuose pažinčių skelbimuose naudoja posovietinio regiono moterys. Daugiausia dėmesio pranešime autorius skyrė moterų kūno įvaizdinimui, keldamas klausimus: kokias sąvėp pateikimo, kūno ir lyties problemas kelia šių skelbimų vaizdiniai? Moterų pažinčių skelbimai esą šiuolaikinės „seksualinės išpažinties ir atsiskleidimo“ kultūros dalis. Pasak autoriaus, šioje kultūroje akivaizdžios estetinės ir naratyvinės pornografijos konvencijos. Prane-

³ Deja, R. Šerpytytė pranešimo neskaitė.

⁴ Pradedant 2006 m. nr. 2 (13) *Topos* – Lietuvos leidinys, gausinantis mūsų margą filosofijos žurnalų šeimą naujomis idėjomis ir vardais.

⁵ Beje, EHU – kitos LFD konferencijos, skirtos H. Arendt, partneris.

⁶ Skirtingai nei technologijos mokslų ar net kalbotyros konferencijose, filosofų renginiuose, kaip ir roko koncertuose, publiką reikia įkaitinti. Publiką čia dažniausiai sudaro pranešimų skaitytojai, kurie dažnai palieka salę po savo pranešimų.

šime buvo iškeltos filosofinės fantazijos ir galios problemos, teigta, kad pristatydamos save internetiniuose skelbimuose moterys ne tik apibūdina tai, kaip jos įsivaizduoja įkūnytą moteriškumą, bet ir išreiškia savo nesaugumo jausmą, kitokio gyvenimo ilgesį ir skirtingų galimybių lūkesčius.

J. K. Barevičiūtės (VU) pranešimas *Kūnas anapus anatomijos: G. Deleuze'as, F. Guattari, J. Baudrillard'as* tapo įžanga į filosofinę perspektyvą, kuri vyravo kituose pranešimuose ir diskusijose. Autoriai, kurie bandė pakreipti šią perspektyvą toldami nuo jos (A. Gedutis) arba iš tolo artėdami prie jos (J. Januškevičiūtė) susidūrė su hermeneutine rizika. Viena, tarpdalykinis renginių pobūdis negali ir neturi tapti dingstimi nuleisti aukštai pakeltą profesinių (mūsų atveju – filosofijos) reikalavimų kartelę. Kita, pasitraukimas iš filosofijos tiek į platesnę (į vadinamuosius socialinius mokslus), tiek į siauresnę erdvę (į komparatystiką, dekonstrukciją, analitiką) dažnai slepia susilpnėjusią filosofinę atsakomybę (siekiant išminties meilės ir egzistencinių įžvalgų). Taigi tarpdalykiškumas skirtas mąstymo išbandymui ir užgrūdinimui, bet ne simuliavimui.

Grįžkime prie J. K. Barevičiūtės. Autorė pabrėžė, kad kūnas yra mūsų tapatybės vieta. Pranešime sutelktas dėmesys į kūną kaip subjektą: įrašų, ženklų paviršių, simbolinės topografijos, socialinių procesų, neorganinių politikos kūną, kuris nuolat formuojasi ir deformuojasi. Pasitelkdama Deleuze'o ir Guattari „kūno be organų“ bei Baudrillard'o „kūno be įvaizdžio“ konceptus, autorė analizavo kūno anapus anatomijos fenomeną, aktualų šiuolaikinių medijų ir skaitmeninių technologijų epochoje. Pranešimu buvo siekta apmąstyti naujų subjektivumo modelių reikšmę šiuolaikinei populiarajai kultūrai ir išsiaiškinti, koks šio „gyveni-

mo būdo“ steigiamos ideologijos ir medijos santykis naujosios komunikacijos erdvėje.

A. Žukauskaitė (KFMI) pratęsė Deleuze'o ir Guattari interpretaciją pranešime *G. Deleuze'o kūno samprata*. Pasak autorės (ir, matyt, Deleuze'o bei Guattari), technologijos išlaisvina kūną iš tūkstantmečius trukusios priklausomybės nuo natūralumo ir gamtos bei sukuria nežmogiško (*posthuman*) kūno galimybę. Kūnas esą imamas suvokti ne kaip vientisas organizmas, bet kaip mechaninis agregatas, mašina, produkuojanti ir paskirstanti intensyvumus. Autorė pabrėžė, kad „kūnas be organų“ apima tiek žmogaus, tiek gyvulio, tiek mašinos, tiek tekstinius, tiek fizinius, tiek sociokultūrinius kūnus, todėl jie neturintys jokios psichinės gelmės, jokio vidinio vientisumo ar reikšmės. „Kūną be organų“ esą apibūdina tai, ką jis geba produkuoti: tai nepalijaujamas artefaktų, intensyvumų kūrimas ir vartojimas, nuolatinis tapsmas ir transformacijos. Pranešime autorė akcentavo, kad „kūno be organų“ samprata perteikia naują kūno tikrovę, kurios negalime atskirti nuo mašinos ir technologijų. Autorė iškėlė probleminį klausimą diskusijai: kokių aspektu galime kalbėti apie biopolitiką kaip ne žmogaus kūnų reguliavimo technologiją? A. Žukauskaitė, kaip ir de-
ra brandžiai⁷ filosofinio diskurso dalyvei, iškėlė originalių minčių: biopolitikai prasiskverbti į privačią sferą, išnykstanti riba tarp viešo ir privataus gyvenimo; kūniškasis gyvenimas tampantis politinės galios manipuliavimo objektu; moterys (ir vyrai) kanibalizuojančios naujų technologijų.

J. Baranova (VPU) konferencijos dalyvius gražino prie egzistencinės-fenomenologinės patirties. Matysime, kaip tai susisiejo su ant-

⁷ Kaip žinoma, metai, praleisti filosofuojant, teikia jei ne išmintį, tai bent išminties meilę, todėl yra privalumas filosofijai.

rają konferencijos dieną (gegužės 5-ąją) plėtotomis fenomenologinėmis temomis. J. Baranova pranešime *Jacques Derrida: aklumo fenomenologija rankos judesyje* svarstė, kokia vizualumo ir kūno judesių sampynos raiška per aklumo refleksijos filosofijos istorijoje atverti. Autorė kėlė klausimą, kaip susipina su aklumo patirtimi Derrida pamėgtos meditacijos apie aukojimą. Autorė klausė, kaip aklumo patirtis sietusi su vidinės šviesos metafora. J. Baranovos minties kibirkštys kėlė klausimų, kaip fiksuoja aklumo patirtį grafinė dailė, pamatyta filosofo žvilgsniu, ką ypatinga ji aptinka aklojo kūno judesyje, kaip galima paralelė tarp aklojo ir dailininko, tapančio autoportretą, žaizdre.

Pirmoji sesija baigėsi diskusijų sukėlusiu J. Januškevičiūtės (VDA) pranešimu *Beveik tobulos kūno klastotės*. Remdamasi kino pavyzdžiais, autorė nagrinėjo „kyborgo“ – dirbtinio kūno – reiškinį. Pasak autorės, popkultūroje įkūnijamas transseksualinio tapatumo poreikis, kuris toliau realizuojamas medicinos technologijomis. Atrodo, jaunai pranešėjai dar reikia subręsti, kol ji supras, kad mokslškumo (ir filosofijoje) kriterijus – paprastumas ir išraiškos priemonių taupumas. Nepaisant jos kalbos painumo (meškos paslaugą čia atliko ir tolima filosofijos atžvilgiu perspektyva), pristatyta „kyborgo“ sąvoka tapo jei ne visos konferencijos, tai bent pirmosios dienos leitmotyvu, prisimintu ir antrąją dieną.

Po pranešimo J. Baranova pareiškė: „atsisakau būti kyborgu“. A. Žukauskaitė paprieštaravo, kad natūralus kūnas neegzistuoja – nesą kūno, atsieto nuo medicinos technologijų. G. Mažeikis pasiūlė įvesti kyborgo kriterijų: kokia kyborgo dalis žmoguje daro jį kyborgu. Ši įžvalga atitinka P. Feyerabendo klausimą mokslo teorijų atžvilgiu: jei kiekviena mokslo teorija turi dalį mito, kokia jo dalis toleruoti-

na? VGTU Humanitarinio instituto direktorius P. Tamošauskas taip pat iš kitos – ne filosofinės – perspektyvos iškėlė klausimą: kaip sužmoginti kūną? Tai pribloškė filosofinio diskurso dalyvę A. Žukauskaitę, kuri sušuko: kaip tai? Tačiau kitas filosofas G. Mažeikis nesutriko: JAV esantys žmogiškumo populiarinimo klubai, kur pripažįstama, kad spuogeliai, prakaito kvapas ir pan. suteikia natūralumą bei žmogiškumą. Pasak G. Mažeikio, šiuolaikinėje visuomenėje akivaizdžios ne tik kūno nužmoginimo (sukyborginimo?) tendencijos, bet ir atžmoginimo mada. G. Mažeikio pavyzdys: prostitutė, kuri nesiprausia ir dvelkia „natūralumu“, esanti brangesnė, nes „ekologiška“.

Antroji sesija, kurią pradėjo A. Jokubaitis (VU) pranešimu *Politinis kūnas ir politinės technologijos*, pajavairino konferenciją politinėmis temomis. Autorius kėlė probleminį klausimą, koks yra politikos ir žmogaus dvasinio gyvenimo ryšys. Pasak autoriaus, galimi du atsakymai, paremti kūno ir sielos dualizmo idėja. Vienas jų – kad politika yra kūniškas dalykas. Ryškiausias šio požiūrio atstovas esąs T. Hobbes’as. Kitas požiūris teigė, kad politika yra dvasios objektyvacijos forma (G. Hegelis). Autorius pabrėžė, jog tarp šių dviejų požiūrių vysta nuolatinė kova. Šiuo metu Hobbes’o požiūris švenčias ryškią pergalę. Dabartinis požiūris į politiką esą atspindi kūniškąją, mechaninę nuostatą. Pranešime ginta pozicija, kad vadinamųjų politinių technologijų suklestėjimas yra nuoseklus tokio požiūrio į politiką padarinys.

V. Rubavičius (KFMI) pranešime *Gundymas nemirtingumu: kūnas kaip prekė ir išteklius* teigė, kad postmoderniojo filosofavimo lauke išplito kūno ir su kūnu susijusių sąvokų tinklas, nužymintis esminius dabarties būvimo bruožus. Autorius pabrėžė, kad kūnas tapo kultūros ekonomikos vaizdinių generatoriu-

mi, o sykiu ir naujos kapitalizmo stadijos pakopa: globalizacinė geografinė ir kultūrinė ekspansija pereinanti į informacinę genetinę ekspansiją. Privačios nuosavybės santykiams apėmus gamtos genetinius turtus ir pavertus juos ištekliais, pažinimo subjektas įvykdamas išsiskeltą Visatos sekuliarizavimo tikslą – jis pats, kaip genų savininkas ir gamintojas, viliojamas žmonės amžiniais jų genetinių informacinių klonų pavidalais, kuriuos esą bus galima išlaikyti bet kurioje Visatos vietoje. Pasak autoriaus, gundymas „nemirtingumu“, kuris nepaprastai sustiprės įvaldžius genetinį kodą, yra postmodernioji galios valdyti apraiška, neišvengiamai išskirstanti žmoniją pagal individų galimybes siekti „nemirtingumo“ ir jį gauti. V. Rubavičius vaizdžiai apibendrina: žmogus – ekskrementas kapitalo, kuris jį suvalgė ir suvirškino.

Ši mintis tapo dingstimi padiskutuoti. Diskusijos herojais tapo A. Jokubaitis ir V. Rubavičius. Pastarasis pratęsė savo pranešimo mintį: kapitalui nėra kliūčių, tik jis pats gali tapti savo plėtros kliūtimi. A. Jokubaitis iškėlė klausimą: kodėl tik Olandijoje ir Belgijoje leidžiama eutanazija? V. Rubavičiaus atsakymas: todėl, kad žmogus nebeturi savo kūno – viskas patentuota. A. Jokubaitis atrėžė: kapitalizmas nėra toks fatališkas, kaip piešias kolega. V. Rubavičius patikslino, kad jis kalbą tik apie suprekinimo santykius. Anot A. Jokubaičio, kapitalizmas nesąs fatališka jėga, nepriklausoma nuo mūsų. V. Rubavičiaus atsakymas: tu negali laisvai išeiti iš „žmogiškųjų išteklių“ diskurso. L. Monginaitė įsiterpė, kad galima paimti kuprinę ir išvažiuoti į mišką. Į tai V. Rubavičius atsakė, kad pirma būtina patikrinti, ar tas miškas nėra kieno nors nuosavybė. L. Monginaitė paklausė: o jei turime savo mišką? V. Rubavičius į klausimą atsakė klausimu: kurti zoną be privačios nuosavybės savo privačioje nuosavybėje?

Pirmąją konferencijos dieną pabaigė J. Svičiulienė (VU Kauno humanitarinis fakultetas) ir A. Juzefovič (KFMI) pranešimais *Kūniškumo filosofinės bei estetiškos ištakos ir raiška populiarioje kultūroje* bei *Kūno ir juslių vaidmuo meninės kūrybos procese*, kurie siejosi su J. Januškevičiūtės pranešimu. Pasak J. Svičiulienės, kūniškumas postmodernioje estetikoje tampa viena svarbiausių estetikos kategorijų, dominuojančių įvairiose popkultūros srityse, ypač madoje, žiniasklaidoje, reklamoje. Apžvelgdama kūno sampratos tradicijas antikoje, viduramžiais ir naujaisiais laikais, autorė fiksavo būdingus kūno supratimo momentus, aidinčius ir postmodernioje kūno sampratoje. Kūnas, anot autorės, tampa socialinio ir asmeninio tapatumo simboliu, kurį reikia nuolat kurti iš naujo. Pranešime pabrėžta, kad kūnas atlieka ir estetinę, ir praktinę funkciją, t. y. jis tampa parduodamu daiktu, tenkina tam tikras utilitarines reikmes, bet, priešingai nei daiktas, suteikia estetinį seksualinį pasitenkinimą.

A. Juzefovič (KFMI) pranešime *Kūno ir juslių vaidmuo meninės kūrybos procese* pristatė M. Merleau-Ponty požiūrį į kūno ir juslių bei kūno ir supančio pasaulio santykius, keldama klausimą, koks jų vaidmuo meninės kūrybos procese. Autorė atskleidė ir išryškino Merleau-Ponty ir kinų menininkų intelektualų kūrybos paraleles, dėmesį sutelkdama į panašaus vaidmens kūnui ir juslėms skyrimą. Pranešime pabrėžta, kad meninė kūryba yra paradoksali, jos paradoksališkumas kylas iš atitinkamo kūno paradoksališkumo, todėl, anot autorės, meninę kūrybą galima suvokti per kūno paradokso prizmę. Autorė tarsi pritardama J. Baranovai parodė, kad tiek Merleau-Ponty, tiek kinų menininkai intelektualai kūną suvokia kaip regimumo ir taktiliškumo viusumą, nurodydami, jog sąmonė esanti kūniš-

ka, o kūnas – sąmoningas. Todėl meninė kūryba aiškintina kaip būties aktualizavimas.

Atsakomybę pradėti antrąją konferencijos dieną pranešimu *Bios–technė–logos* prisiėmė šių eilučių autorius, kuris remdamasis kūrybos fenomenologijos nuostatomis nagrinėjo antikinių sąvokų *bios*, *technė* ir *logos* prasmes bei jų sąsajas. Pranešime autorius suformulavo ir gynė tezę, kad mūsų kūnas neatsiejamas nuo dvasinės aplinkos, kuri kartu yra ir techninė (*technė* interpretuota kaip aplinkos ir sąveikaujančių dalyvių – kūno ir dvasios – kūrimo menas). Egzistencinė kūryba, arba gyvenimo menas, anot autoriaus, iškyla kaip įtampa tarp įkūnijamos (įtikrovinamos) dvasios ir įdvasinamo (įvardijamo) kūno. Pastarąjį aspektą apimamą sąvokos *logos* gravitacinis laukas, todėl technologija šia prasme suprastina kaip gyvenimo menas, leidžiantis įkūnyti mūsų siekius ir įvardyti mūsų kūną šių siekių visumoje. *Logos* kaip žodis ir vardas suponuoja tekstą, t. y. knygą, kurią rašome savo gyvenimu, ir kontekstą, t. y. tekstų kaip gyvenimo istorijų sąveiką. Kaip tik todėl, anot autoriaus, rašydami kuriame savo gyvenimo kontekstą, įvardijamą kaip *logos*. Tai esą suponuoja egzistencinę biotechnologiją.

N. Milerius (VU) pranešime *Kasdienis kūnas kaip iš-kūnijimo ir į-kūnijimo procesų sankirtos taškas* teigė, kad jau įprasta globalizaciją apibrėžti kaip tam tikrą iškūnijimo mechanizmą, kuriuo kasdienės sąveikos iškeliamos anapus fizinės kūno ribos. Tačiau, pasak autoriaus, egzistuoja ir priešingas, atgalinis judesys, kuriuo kasdienės sąveikos vėl sugražinamos į juslėmis pasiekiamą kūnišką lauką. Autorius teigė, jog būtent dėl tokių abipusių procesų kūną vertėtų traktuoti ne kaip duotybę ar pastovų darinį, bet kaip dviejų susyjančių procesų apytakos vietovę.

G. Mažeikis (ŠU) pranešime *Netęstinis,*

perversyvus popkultūrinis kūnas: naujos galimybės rinkai ir VR pratęsė kitų konferencijos dalyvių svarstymus apie kūno vaidmenį šiuolaikinės popkultūros bei informacinių technologijų sąlygomis. Pranešėjas kėlė klausimą ir apie filosofijos bei reklamos santykį. Pasak jo, kai kurie Lietuvos filosofai, ypač kategoriškai pasisakantys prieš reklamos ir televizijos poveikį, noriai reklamuoja televizijos laidose šias savo idėjas.

G. Šmitienės (LLTI) pranešimas *Kūnas ir kalba* kliudė tiek estetines, tiek fenomenologines temas. Raktinė figūra autorei tapo M. Merleau-Ponty. Ji pristatė kūno ir kalbos sąsajas Merleau-Ponty filosofijoje, akcentuodama, kad jis supina kūniškumą ir kalbiškumą: kūnas esąs kalbiškas, o kalba – kūniška. Autorė teigė, kad Merleau-Ponty aprašo kūną ne kaip paralingvistinį veiksni, bet kaip besireiškiantį kalba, o kalbą – kaip kūnišką intencionalumą. Kūno ir kalbos ryšys, kaip pabrėžė autorė, akivaizdžiausiai atsiskleidžia autentiškos kalbos (poeto ir vaiko) atveju. Kalbos žodžių reikšmės daugiausia priklauso nuo kūno. Kūnas kaip suvokiantis subjektas lemia stilistines kalbos ypatybes, o kalbėjimo stiliaus ypatybės esančios juslinio suvokimo ypatybės.

D. Večerskis (VDU) pranešime *Kūnų panašumas. Kuris kurį pratęsiame?* interpretavo kitą fenomenologą E. Husserlį. Jis apžvelgė Husserlio tekstuose fiksuotas įžvalgas apie *Kito* analogiškumą. Autorius kėlė klausimus: ar kitą kūną suvokiame kaip savo atvaizdą? Kaip mano kūnas atsiveria ir atpažįsta kito kūno panašumą? Kurioje sferoje vyksta šis kūnų susitikimas? Pranešime autorius gvildeno kūnų pratęsimo problematiką ir kūnų tarpusavio skirties galimybę.

D. Jonkus (VDU) pranešime *Gyvenamo kūno dvilypumas* pabrėžė, kad gyvenamo kūno samprata siekia panaikinti sąmonės ir kū-

no dualumą, kuris atsiradęs radikaliai atskyrus tįsiją ir maštančiąją substancijas. Anot autoriaus, atsiskaijus tradicinio kūno ir sielos supriešinimo aiškėja, kad gyvenamas kūnas yra dvilypis. Kūno dvilypumas, kaip nurodė autorius, pasireiškia: 1) kaip kūno refleksyvumas, kuris aiškiausiai apčiuopiamas taktilinių jutimų srityje, ir kūno nesąmoningumas; 2) kaip gyvenamo kūno ir fizinio kūno poliškumas; 3) kaip gyvenamo kūno ekscentriškumas. Pranešime remtasi Husserlio gyvenamojo kūno samprata.

Antrąją antrosios dienos sesiją pradėjo J. Lavrinec (VGTU) pranešimu *Fotografuojamas kūnas*. Autorė fotografijos technologijas traktavo kaip katalizatorių, išryškinantį kūniško savęs patyrimo struktūrą.

A. Gedutis (KU) pranešime *Kodėl net klystantis žmogus vertinamas aukščiau už mašiną? Technofobiniai argumentai* pabrėžė, kad svarstant šiuolaikines technologijas susiduriama su dviem kraštutinumais: technofobija ir technofilija. Pastaroji dažniausiai apibūdinama kaip (neretai perdėtas) entuziazmas naujų technologijų bei technologinių naujovių atžvilgiu, o technofobija suprantama kaip radikali technologijų baimė ir nepasitikėjimas jomis. Autorius nurodė, kad akademinėse / teorinėse diskusijose ginčas tarp technofilų ir technofobų telkiamas į tokias temas kaip galios santykiai, technikos dominavimas, technomokslas, genetinė inžinerija, klonavimas, branduolinės technologijos etc. Pranešimą autorius iliustravo pavyzdžiais iš futbolo, teisėjavimo, kur iki šiol vyrauja technofobija.

B. Nikiforova (KFMI), T. Ščicova (EHU)

ir T. Sodeika (KTU), pranešimus skaitę rusų kalba, konferencijai suteikė tarptautinį aspektą. B. Nikiforova pranešime *Religinis pliuralizmas reprodukcinių technologijų perspektyvoje* sutelkė dėmesį į teologinį bioetikos diskursą. Autorė pabrėžė, kad religinis požiūris į visas reprodukcines technologijas ir kitas bioetikos problemas remiasi ne tiek priklausymu įvairioms religinėms ir konfesinėms organizacijoms, kiek įvairiais (ortodoksiniu, konservatyviu, tradiciniu ar liberaliu) sąjūdžiais jose. Tarkim, protestantizmo ir judaizmo liberaliųjų kryptių požiūriai į daugelį reprodukcinių technologijų problemų yra artimesni nei judaizmo ortodoksų ir reformistų.

Konferencijos viešnia T. Ščicova pranešime *Apie biotechnologijų nešvankumą* toliau plėtojo biotechnologijų klausimus iš fenomenologinės perspektyvos. T. Sodeika konferenciją baigė improvizuotu pranešimu *Kūnas ir jo tekstas*. Nagrinėdamas Husserlio gebą maštyti rašant greitarašte, jis kėlė klausimus apie maštymo ir mūsų kūno sąsajas. Atrodo, Husserlis tebuvo priedanga T. Sodeikai, gebančiam maštyti kalbant kaip jokiai kitam filosofui Lietuvoje, plėtoti savo idėjas. Vėliau per neoficialų pokalbį T. Ščicova prisipažino, kad seniai svajojo išgirsti šį Lietuvos Sokratą ir liko nenusivylusi.

Ši konferencija parodė, kad Lietuvos filosofams rūpi tiek savo bendruomeniškumo puoselėjimas, tiek filosofijos padėtis universitetuose ir institutuose. Simboliška, kad skleisti filosofijos idėjas šį kartą pasirinktas technikos universitetas.

LITERATŪRA

Kačerauskas, T. 2006. „Apie Demokratijos ir prievartos nuotykius“, *Problemos*, Priedas: 124–128.

Tomas Kačerauskas

Summary

The article reviews the conference *Body and Technologies*. The author raises the questions about the role of philosophy both in the society in general and in the universities in special. According to the author, the interdisciplinary research should not be a pretext to decrease the high professional demands. The author discusses the motivations of the escape from philosophy both to the broader (to so called social sciences) and to the narrower (to comparative studies, deconstruction, analytics) space. The question is raised if this escape doesn't mean a

decrease of philosophical responsibility. The author raises such criterions of sciences as simplicity and economy of auxiliary means. According to the author, the scientific conferences collect the Lithuanian philosophers in order to care about both their community and the situation of philosophy in the universities and institutes. The question is raised what role of a technical university is in the development of philosophical ideas.

Key words: body, technique, and community of philosophers.

Įteikta 2007 12 10